

200

років з дня народження

МОНЮШКО

Moniuszko
200.

Неділя, **15 вересня** 2019 р.
Великий зал Хмельницької обласної філармонії

Вівторок, **17 вересня** 2019 р.
Концертний зал Житомирської обласної філармонії

СТАНИСЛАВ МОНЮШКО

200 років з дня народження

Номери з опер «Галька», «Фліс», «Страшний двір»

Тетяна Оленич *сопрано*

Олег Лановий *тенор*

Тарас Бережанський *бас*

Хор Академічного ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля»

Академічний симфонічний оркестр Хмельницької обласної філармонії

Роман Ревакович *диригент*

2019

I відділ

3 опери «Галька»:

- Увертюра
- *Хай живе молода пара*, полонез з 1. Акту – Дземба (бас) і чоловічий хор
- *О як вже хотіла б стати на коліна / Коли б раннім сонцем*, речитатив та арія Гальки (сопрано) з 2. Акту
- *В неділю після вечірні*, полонез з 3. Акту – мішаний хор
- Гірські танці з 3. Акту – оркестр
- *Нещасна Галька / Шумлять ялиці*, речитатив та арія Йонтека (тенор) з 4. Акту
- Мазур з 1. Акту

а н т р а к т

II відділ

3 опери «Фліс»:

- Увертюра
- *Страшний цей ранок / Ах, ти можливо серед цієї бурі*, речитатив та думка Зосі (сопрано), 2. сцена

3 опери «Страшний двір»:

- Інтрада та 1. сцена з 1. Акту – Стефан (тенор), Збігнєв (бас), чоловічий хор
- *З-під іголок ростуть квіти*, хор дівчат з 2. Акту, жіночий хор
- *Цей старий годинник*, арія Сколуби (бас) з 3. Акту
- Мазур з 4. Акту

Період окупації, що тривав понад 120 років, коли Річ Посполита була розділена між сусідніми імперіями, не створював умов, які б сприяли музичній культурі. Та вона, наперекір злигодням, розвивалася, хоча не так бурхливо, як у великих метрополіях Заходу. Життя і діяльність Станіслава Монюшка (1819-1872), який вважається найвидатнішим, поряд з Шопеном, польським композитором XIX століття, припали на ці важкі часи. Народився у маленькому селі Убель у Білорусі. Дитинство проводив частково у Варшаві (там отримав перші уроки музики), частково в Мінську. Навчався в Берліні (його вчителем був Карл Фрідріх Рунґенгаґен), а першу роботу знайшов у Вільнюсі, де працював у 1840-1858 роках; був там органістом, диригентом, вчителем музики, імпресаріо. Останні 14 років провів у Варшаві, де займав посаду директора Опер, проводив також педагогічну діяльність, оточений пошаною і захопленням як найзначніший з живих польських музикантів. Величезну частину творчої спадщини Монюшка складають різні форми вокальної музики, передусім пісні (збереглося їх понад 260), кантати і опери. Творив також релігійну музику (наприклад, славні *Остробрамські літанії* (*Litanie Ostrobramskie*) і дещо сьогодні забуті фортепіанні твори. Із самостійних симфонічних форм найважливішим досягненням залишається увертюра *Казка* (*Bajka*) (хоча на філармонійних сценах виконуються також оркестрові інтерлюдії з опер).

Найважливішою цариною своєї творчості сам Монюшко вважав оперу, хоча справа постановки творів цього жанру в часи окупації була складна і невдячна. Композитор докладав багато зусиль, щоб знаходити на це гроші, боровся з багатьма труднощами, серед іншого з окупаційною цензурою. Часто бракувало коштів на видання його оперних композицій, тому багато з них збереглося тільки фрагментарно: в розпорошених рукописах, не завжди повних партитурах чи фортепіанних транскрипціях. Знаємо сьогодні шість закінчених опер Монюшка і вісім оперет (крім цього, кілька циклів балетної музики). Найкращими з них вважаються ті, фрагменти яких складають програму концерту, вони теж сьогодні належать до найчастіше виконуваних сценічних творів свого автора.

Галька (*Halka*) — це оперний дебют Монюшка, опера написана початково в двохактній версії (для варшавського театру, де однак не була поставлена; концертна прем'єра відбулася у Вільнюсі в 1848, сценічна — там же в 1854), після 10 років була розвинута до чотирьох-актної версії. Цей твір, надзвичайно оригінальний і нетрадиційний на фоні польських опер своєї епохи, зараховують інколи до течії веризму. Опера розповідає трагічну історію сільської дівчини — згаданої у назві Гальки — з Подхаля, гірського регіону південної Польщі, яку звабив шляхтич за походженням Януш, обманюючи її обіцянками шлюбу. Галька відкидає щире почуття гураля Йонтка, народжує дитину шляхтича, але він заручається з рівною йому за становищем Зофією. Покинута дівчина присягається помститися, однак відмовляється від помсти і під час шлюбу коханого з іншою кидається зі скелі, залишаючи дитину під капличкою. Драматична тематика і звичаєві мотиви (роман селянки зі шляхтичем, поза-шлюбна дитина, самогубство) викликали серед тогочасної критики і громадськості жваві суперечки, з часом однак *Гальку* визнано одним з найважливіших досягнень польської опери. Програма концерту пригадає кілька головних фрагментів твору: цікаву увертюру з „провідним мотивом” головної героїні, ефектні танці — шляхетські полонези і запальну мазурку (яка звучить в I акті під час заручин Януша і Зофії), а також найвідоміші арії: *Коли б раннім сонечком* (*Gdyby rannym słońkiem*), що її співає Галька в II акті, і *Шумлять ялини* (*Szumią jodły*) — арію Йонтка з фінального акту.

Цікава опера **Плотар** (*Flis*) (Варшава, 1858), також близька за духом течії веризму, — це приклад сумного стану спадщини Монюшка: не збереглася її партитура, а тільки фортепіанна транскрипція, тому кожна (з нечисленних) презентацій на сцені є тільки реконструкцією невідомого нам оригіналу. Її досить заплутаний сюжет розповідає про суперництво двох чоловіків за руку красивої Зосі: одним є плотар Франек, другим — перукар Якуб, який походить з міста і якому Зося була обіцяна батьком. Франек, якого відштовхнули, прагне відплисти на своїй барці і зайнятися пошуками свого брата, з яким його в дитинстві розлучили, однак виявляється, що цим братом є... його суперник. У цій ситуації перукар відмовляється від шлюбу, віддаючи Зося дивом віднайденому братові.

Страшний двір (*Straszny Dwór*), цей шедевр, який вважається найдосконалішим досягненням автора і однією з найкращих польських опер в історії, поєднує гумор найвищого зразка з ідеєю похвали честі, обов'язку і замилювання традицією (у чому помітна паралель з поемою Міцкевича *Пан Тадеуш*, яка також дарувала втіху в часи окупації). Твір з'явився в роки, що передували Січевому повстанню проти царської влади, яке розгорілося в 1863 р. і закінчилося невдачею. Прем'єра опери рік опісля стала свого роду патріотичною маніфестацією і твір швидко зняли зі сцени російською цензурою. Комічний сюжет змальовує постаті двох військових, Збігнева і Стефана, котрі присяглися ставити на перше місце обов'язок, а не подружжя, і жити у вільному стані, однак потрапляють під чари двох дочок Мечника. Тим часом їх тітка Чеснікова має щодо них інші плани і намагається відвернути дівчат від кавалерів, піддаючи їх різним випробуванням, серед яких протистояння з духами, що навідуються до винесеного в назву „страшного двору” Мечника. Один з дворових слуг Сколуба співає знамениту арію про зіпсований годинник, котрий за допомогою втручання надприродних сил має сам піти. Звичайно, все наближається до щасливого кінця, а радість від заручин відважних воїнів і красивих панн передає фінальна мазурка (тут, на відміну від мазурки з *Гальки*, з хором, який висловлює похвалу музиці).

Пйотр Мацулевич

Роман Ревакович

Закінчив Музичну Академію імені Ф. Шопена у Варшаві за спеціальністю «теорія музики», а згодом — диригентський факультет у класі Б. Мадея. Також вивчав композицію у класі М. Борковського. Тривалий час був пов'язаний з хоровим мистецтвом. Керував Українським чоловічим хором «Журавлі» з Польщі, з яким гастролював у США, Канаді, Західній Європі та Україні. Свою хорову пасію реалізує з варшавським хором *Carrella Corale Varsaviana*. Важливою є співпраця диригента з Національною хоровою капелою України «Думка». Співпрацює з симфонічними та камерними оркестрами Польщі, Білорусі, Росії та України, зокрема з Національним Симфонічним Оркестром України, Симфонічним Оркестром Хмельницької Філармонії та Національним ансамблем солістів «Київська камерата». Особливою сферою зацікавлення Романа Реваковича є сучасна музика. У 1995 році у Львові разом з композиторами Львівської організації НСКУ заснував Фестиваль Сучасної Музики «Контрасти», на якому диригував прем'єри творів Ігоря Щербакова, Юрія Ланюка, Богдани Фроляк, а також українські прем'єри творів Вітольда Люто-славського, Кшиштофа Пендерецького, Анджея Нікодемівича, Арво Пярта. Багатократно виступав на фестивалях сучасної музики у Польщі та за кордоном.

Тетяна Оленич

Солістка Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької. Лауреат міжнародного конкурсу, Вагнерівський стипендіат. Закінчила Львівську національну музичну академію імені М. Лисенка та аспірантуру цього навчального закладу — клас вокалу Людмили Федорівни Божко та Володимира Дмитровича Ігнатенка. Має в репертуарі багато оперних партій, серед них в операх Верді Амелія (*Бал-Маскарад*), Леонора (*Трубадур*), Абігаїль (*Набукко*), а також головна роль в *Аїді* та партія сопрано в *Реквієм*, головна роль в *Тосці* Пуччіні, Одарка в опері *Запорожець за Дунаєм* Гулака-Артемівського та ін. Була учасником майстер-класів по вокалу Калуді Калудова (Болгарія-Польща), Джона Дашака (Велика Британія). Гастролювала у Польщі, Німеччині, Люксембурзі, Бельгії, Сербії, Білорусії.

Олег Лановий

Соліст Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької. Лауреат музичних конкурсів та фестивалів. Заківнив Львівську національну музичну академію імені М. Лисенка. Ще під час студії виконував партії Селіх-Ага, Андрія (*Запорожець за Дунаєм* С. Гулака-Артемівського), Молодого цигана (*Алеко* С. Рахманінова), Возного і Петра *Наталка Потапка* М. Лисенка). Дебютував та розпочав свою творчу діяльність на сцені Львівської опери в партії Неморіно (*Любовний напій* Г. Доницетті, Таміно (*Чарівна флейта* В.А. Моцарта), Графа Альмавіви (*Севільський цирюльник* Дж. Россіні). У своєму репертуарі має партії з опер Моцарта, Верді, Пуччіні, Доницетті, Леонкавалло, Бізе, Лисенка, Монюшка. Бере участь у ораторіальних концертах. Виступав у Польщі, Білорусії, Франції, Бельгії, Німеччині, Чехії, Швейцарії, Австрії, Болгарії.

Тарас Бережанський

Соліст Національної опери України імені Шевченка у Києві. Лауреат міжнародних конкурсів, запрошений соліст Німецької опери м. Берлін, Женевського Гранд театру, Австралійської опери, Національної опери Чилі. Закінчив Національний педагогічний університет України імені Драгоманова та Національну музичну академію України імені Чайковського. В 2010 році дебютував на оперній сцені в партії Зарецького (*Євгеній Онегін*) в Оперній студії НМАУ. Серед ангажементів: Падре Гуардіано (*Сила долі*) Національна опера Чилі; Коллін (*Богема*) Сіднейська опера; Спарафучіле (*Ріголетто*) Сіднейська опера та Оперний театр Північної Ірландії; Король Рене (*Юланта*) Фестиваль Опероза в Чорногорії та Державний музичний театр м. Клайпеда; Геркулес (*Джазоне*) Королівська опера Версалю; Анабаптист/Захарія (*Пророк*) Німецька опера м. Берлін; а також *Реквієм* Моцарта – Національна опера України та Женевська консерваторія; *9 Симфонія* Бетховена – Гульбелькян Оркестр і Хор, м. Ліссабон.

Академічний симфонічний оркестр Хмельницької обласної філармонії

Колектив був створений у 2001 році. За час своєї активності оркестр напружував визнання у широких виконавських колах України та за її межами. Головним диригентом оркестру є Сергій Леонов, а співрацюють з ним диригенти Тарас Мартиник та Сергій Рабійчук. У свій час історію оркестру творила співпраця з видатними музикантами, зокрема з українськими диригентами: Володимиром Сіренко, Миколою Дядюрою, Мироном Юсиповичем, Вікторією Жадько, Вячеславом Редя, Юрієм Янко, Юрієм Луцівом та закордонними: Раміро Аріста (Аргентина), Григорієм Пантелейчуком (Франція), Романом Реваковичем (Польща), Яном Мілошом Зажицьким (Польща), Марко Мюллером (Швейцарія), Домініком Роггеном (Швейцарія), Парвізом Ях'яві (Австрія). З оркестром співпацювали солісти закордонні: Домінік Роген (Швейцарія), Денис Северін (Швейцарія), Катажина

Полонек (Польща), Якуб Дзялак (Польща-Швейцарія), Анна Савицька (Україна-Швейцарія) та українські Вікторія Лук'янець, Юрій Кот, Йозеф Ермін, Оксана Рапіта, Мирослав Драган, Тимур Якубов, Тарас Яропуд, Дмитро Онищенко, Олександр Пірієв, Ольга Зернаєва, Назар Пилатюк та інші. Оркестр завжди був і залишається творчою лабораторією для сучасних композиторів. Перші виконання своїх творів довіряють колективу Мирослав Скорик, Леся Дичко, Євген Станкович, Ганна Гаврилець, Ігор Щербаков, Олександр Козаренко, Віктор Камінський, Іван Небесний та інші. Оркестр регулярно бере участь у фестивалях та організованих Хмельницькою філармонією оперних виставах. Колектив має широку гастрольну карту, яка впевнено розширює свій діапазон у співпраці з міжнародними концертними організаціями Швейцарії, Австрії, Польщі та Угорщини.

Хор Академічного ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля» Хмельницької обласної філармонії

Творчу біографію ансамбль розпочав у 1938 році у м. Кам'янці-Подільському з хорової капели, до якої увійшли кращі представники художньої самодіяльності та професійні артисти. Через роки колектив проходив різні перетворення. У 1944 році влада змінила назву на «Вітерець Поділля» та зробила із співочого колективу хор бандуристів. Згодом капела набула статусу ансамблю пісні і танцю та отримала назву «Подільська». У 1989 року його було перейменовано на «Козаки Поділля». Новостворені «Козаки Поділля» успішно гастролювали у Франції, Великобританії, Німеччині, Бельгії, Греції, Швейцарії, Індії, Іспанії, Польщі, Португалії, Італії та в інших країнах. В програмах ансамблю – історичні думи, козацькі, чумацькі пісні та танці, жартівливі хорові сценки, родинно-побутова, обрядова лірика, купальські, жниварські, весільні пісні та танці, колядки та щедрівки. В роках 1975–2018 колектив очолював Микола Балема. Протягом останніх років хор ансамблю «Козаки Поділля», на чолі з головним хормейстером колективу Катериною Дробіт, вийшов на новий виконавський рівень, виконуючи програми з творів українських сучасних композиторів та українських композиторів-класиків.

медіа-патронат

Ministry of
Culture
and National
Heritage of
the Republic
of Poland.

Institute of music and dance

Дофінансовано з коштів Міністра Культури та Національної Спадщини Республіки Польща з Фонду Промоції Культури у рамках програми «Моноюшко 2019 – Промеса» реалізованого Інститутом Музики і Танцю

Організатори:

У співпраці зі Спілкою естредних діячів України

